

ADABIY TA'LIM METODLARINING YORITILISHI

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti

filologiya fakulteti o'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi magistri

Xoljigitova Gulbahor Toshtemir qizi

Annotatsiya: Adabiy ta'lim, o'quvchilarga adabiyot orqali nafaqat til va yozuv ko'nikmalarini, balki insoniy qadriyatlar, madaniyat va tarixiy tajribalarni ham o'rgatish jarayonidir. Adabiyot o'qitish metodlari, o'quvchilarning adabiy asarlarni anglash, tahlil qilish va baholash qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan turli yondashuvlar va usullarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada adabiy ta'lim metodlarining yoritilishi, ularning mohiyati, turlari, afzalliklari va qo'llanilishi haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Kalit so'zlar: adabiy ta'lim metodlari, adabiyot, ta'lim metodikasi, fikrlash qobiliyati, zamonaviy texnologiyalar, interaktiv o'yinlar.

Adabiy ta'lim metodlari, asosan, o'quvchilarning adabiy asarlarni o'zlashtirish jarayonida qo'llaniladigan turli xil yondashuvlar va texnikalardan iborat. O'qituvchilar adabiyot darslarida o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish maqsadida turli metodlardan foydalanadilar. Ushbu metodlar o'quvchilarning faolligini oshirish, o'z fikrlarini ifoda etish, adabiy asarlarni tahlil qilish va ularni baholash imkonini yaratadi. Adabiy ta'limda qo'llaniladigan asosiy metodlardan biri - klassik metoddur. Bu metodda o'qituvchi adabiy asarni o'qitishda asosiy e'tiborni uning mazmuni, muallifi va tarixiy kontekstiga qaratadi. O'quvchilar asarlarni o'qib, uning mazmunini tushunishga harakat qiladilar. Klassik metod, asosan, o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etish va adabiy asarlarni tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Yana bir muhim metod - interaktiv metodlardir. Ushbu metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi. O'qituvchi o'quvchilar bilan muhokama olib boradi, savollar beradi va ulardan fikrlarini bildirishlarini so'raydi. Bu metod o'quvchilarning fikrlash

qobiliyatini rivojlantirishda, ularning o'zaro muloqot qilish ko'nikmalarini oshirishda va adabiy asarlarni chuqurroq tushunishda yordam beradi. Shuningdek, adabiy ta'limda loyiha asosidagi metodlar ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodda o'quvchilar adabiy asarlarni o'rganish jarayonida turli loyihalarni amalga oshiradilar. [1]

Masalan, o'quvchilar adabiy asar asosida teatr spektakli tayyorlash, adabiy asar bo'yicha prezentatsiya tayyorlash yoki adabiy asar haqida maqola yozish kabi loyihalarda ishtirok etishlari mumkin. Bu metod o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, ularning o'z fikrlarini ifoda etishiga va jamoada ishlash ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi.[2]

Adabiy ta'lim metodlarining yana bir muhim jihati - muammoli ta'lim metodidir. Ushbu metodda o'quvchilar adabiy asarlarni o'qib, undagi muammolarni aniqlash va ularni hal etish yo'llarini izlashga undaydilar. Bu metod o'quvchilarning analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda, ularning muammolarni hal etish ko'nikmalarini oshirishda va adabiyotga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishda muhimdir. Adabiy ta'limda qo'llaniladigan metodlar o'quvchilarning qiziqishini oshirish, ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va adabiy asarlarni chuqurroq anglash imkonini beradi. O'qituvchilar adabiyot darslarida turli metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etish, adabiy asarlarni tahlil qilish va baholash qobiliyatlarini rivojlantirishda yordam beradilar. Adabiy ta'lim metodlarining yoritilishi, o'quvchilarning adabiyotga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va adabiy asarlarni chuqurroq anglash imkoniyatlarini yaratadi. O'qituvchilar, o'z navbatida, adabiyot darslarida turli metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etish, adabiy asarlarni tahlil qilish va baholash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydilar.[3]

Adabiy ta'lim metodlarining samaradorligini oshirish uchun o'qituvchilar o'z darslarini zamonaviy texnologiyalar bilan boyitishlari kerak. Masalan, multimedia vositalaridan foydalanish, internet resurslaridan foydalanish va adabiy asarlarni o'qitishda interaktiv platformalardan foydalanish o'quvchilarning qiziqishini

oshirishga yordam beradi. Shuningdek, o'qituvchilar o'z darslarini turli adabiy asarlarni o'rganish, muhokama qilish va baholash jarayonida o'quvchilarni faol ishtirok etishga undashlari muhimdir. O'qituvchilar, shuningdek, o'quvchilarning adabiyotga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun turli xil o'yinlar, musobaqalar va ijodiy vazifalarni tashkil etishlari mumkin. Bu metodlar o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, ularning o'z fikrlarini ifoda etishiga va adabiy asarlarni chuqurroq tushunishlariga yordam beradi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, adabiy ta'lim metodlari o'quvchilarning adabiyotga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va adabiy asarlarni chuqurroq anglash imkoniyatlarini yaratishga qaratilgan. O'qituvchilar, o'z navbatida, turli metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etish, adabiy asarlarni tahlil qilish va baholash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydilar. Adabiy ta'lim metodlarining samaradorligini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va o'quvchilarni faol ishtirok etishga undash zarurdir. Bu jarayon, o'z navbatida, adabiyotga bo'lgan qiziqishni kuchaytirish va o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayev, O. (2021). Adabiy ta'lim metodlari: nazariya va amaliyot. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.
2. Murodov, T. (2022). Zamonaviy adabiyot ta'limi metodikasi. Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Saidov, S. (2023). Adabiyot darslarida interaktiv metodlar. Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Qodirov, R. (2020). O'zbek adabiyotini o'qitishda innovatsion yondashuvlar. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti.
5. Tursunov, A. (2022). Adabiy asarlarni tahlil qilish metodlari. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.
6. Xolmatov, B. (2021). O'qitishda muammoli ta'lim metodlari. Andijon: Andijon davlat universiteti.

7. Yunusova, D. (2023). Ijodiy yondashuvlar orqali adabiy ta'lim. Qarshi: Qarshi davlat universiteti.